

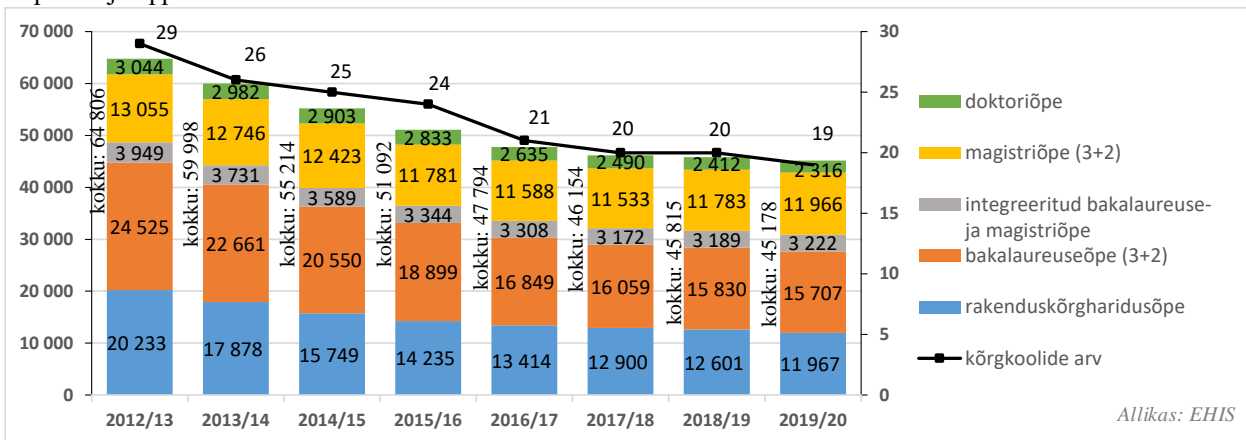
KÕRGHARIDUSVALDKONNA ÜLEVAADE

2019

Peamised trendid ja andmed

- Kõrgharidust on võimalik omandada bakalaureuse-, rakenduskõrghariduse-, magistri- või doktoriõppes. Kõrgharidust pakuvad **6 avalik-õiguslikku ülikooli, 1 eraülikool, 5 era- ja 7 riigirakenduskõrgkooli.**
- **Kõrgharidusega inimeste osakaal on Eestis kiiresti kasvanud:** 30–34-aastaste seas oli neid 2019. a ligi 46%, viis aastat varem 43%. Naistest oli 2019. aastal selles vanusgrupis kõrgharidusega 59,4% – see ületab EL keskmist oluliselt, aga meestest vaid 34,9% – see jääb pisut EL keskmisele alla.
- **Üliõpilaste koguarv on viimastel aastatel langenud** ligi 60 tuhandelt 45 tuhandeni. Vastuvõetute arv on olnud 13 000–14 000 ning lõpetajate arv on viimaste aastatega langenud 11 000-lt 9 000-ni. Praegustest õppijatest on ligi 40% mehed ja 60% naised, mis on sarnane gümnaasiumiõpilaste jaotusega. Õppijate keskmine vanus on kümne aastaga tõusnud 25 aastalt 27-ni.
- **Välisüliõpilaste arv on** kümne aastaga kasvanud ligi 5 korda jõudes 5500-ni ning moodustades **kõigist õppijatest 11%**, mis ületab 2020. aastaks seatud 10% eesmärgi.
- **2013. a jõustunud kõrgharidusreform ühtlustas sisseastujatele tasuta kõrghariduse omandamise võimalused.** Tasuta õppivate üliõpilaste osakaal on pärast seda suurenenud - riigieelarvelistel ehk tasuta õppekohtadel õppis 2012/13. õa 55%, aga 2019/20 juba 81% kõigist üliõpilastest.
- Jõudsalt on üliõpilaste arvu ja lõpetajate poolest viimase kümne aasta jooksul **kasvanud IKT valdkond**, kus 2019/20. õa. õppis neljandiku võrra rohkem üliõpilasi kui kümne aasta eest.

Joonis: Üliõpilaste ja õppeasutuste arv

Eesti elukestva õppe strategia 2020 (EÕS 2020)

Üldeesmärk: kõigile Eesti inimestele on loodud nende vajadustele ning võimetele vastavad õpivõimalused kogu elukaare jooksul, et tagada neile isiksusena väärika eneseteostuse võimalused ühiskonnas, töö- ja pereelus.

Kõrgharidusprogramm (EÕS 2020 rakendamine)

Üldeesmärk: Igale motiveeritud ja võimekale üliõpilaskandidaadile on tagatud ligipääs kvaliteetsele, paindlikule ja mitmekesiste valikutega ning tööturu arenguvajadusi arvestavale kõrgharidusele.

Meetmed:

1. Võrdsed võimalused kõrgharidusõppeks ja muutunud õpikäsituse põhimõtete juurutamine.
2. Kõrgharidusõppe vastavusse viimine nüüdisaegse tööturu vajadustega.
3. Kõrghariduse rahvusvahelise konkurentsivõime edendamine.

Olulised mõõdikud	2017	2018	2019	2021 (siht)
Kolmanda haridustasemega 30-34 aastaste osakaal earühmas (%) (EÕS)	48,4%	47,2%	46,2%	>40%
Kõrgharidusõppes õppetöö katkestajate määr (kõrghariduse tasemel õpingute alguses) (%)	21,2%	21,6%	21%	<15%
LTT (loodus- ja täppisteadused, tehnika, tootmine ja ehitus) erialade lõpetajate osakaal (%) kõrghariduses	28,8%	27,7%	27,9%	30%
Üliõpilaste lühiajaline mobiilsusränne (%)	2,2%	3,4%	3,1%	10%
Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal (%)	9,5%	11%	12%	>10%
IT õppesuuna lõpetajate arv aastas	713	604	718	850

Programmi suuremad kulud (2020.a eelarve 197,4 mln)
Kõrgharidusõppe läbiviimine ning rahastamis- ja juhtimissüsteemi arendamine 159,9 mln
Õppejõudude arengu väärtustamine ja doktoriõppe tulemuslikkuse toetamine akadeemilise järelkasvu tagamiseks 14,2 mln
Õppija toimetulekut ja õppe tulemuslikkust toetavad teenused ja toetused 13,7 mln
Kõrgharidusõppe seoste suurendamine tööturuga ja IKT õpetamise arengu tagamine ja lõpetajate IT-alaste oskuste arendamine 4 mln
Valitsussektori kulud: Valitsussektori kulud: 2018.a 246,2 mln (0,95% SKP-st, 15% kogu hariduskuludest). 2018. a kogukulu üliõpilase kohta 631 € kuus; avalik-õiguslike ülikoolide finantseerimisel moodustasid riiklikud allikad 64%.

Olulisemad tegevused, arendused või protsessid 2016–2021

2016	2017	2018	2019	2020 siht	2021 siht
- Kõrgharidusõppe rahastamismudeli ja juhtimissüsteemi uuendamine.	- Halduslepingute muutmine tulenevalt ülikooliseaduse muudatustest; - Muudetud rahastamis põhimõtete alusel tegevustoetuse eraldamine; - Kõrghariduseaduse väljatöötamiskavatsuse ettevalmistamine.	- Kvaliteedihindamise süsteemi uuendamine; - Doktoranditoetuse tõus 660 euronit; - Halduslepingute sõlmimine ülikoolidega; - Kõrghariduseaduse ettevalmistamine; - Õppetootuste ja õppelaenu seaduse ettevalmistamine; - Täienduskoolituse ja ümberõppe toetamise põhimõtted.	- Ülikoolide seaduste muutmine; - Kõrghariduseaduse ja selle rakendusaktide vastuvõtmine; - Õppetootuste ja õppelaenu seaduse vastuvõtmine.	- Doktoriõppe reformi ettevalmistamine; - 2016-2018 vilistlaste uuringu läbiviimine ja tulemuste esitus.	- Doktoriõppe reformi rakendamise ettevalmistamine; - Üliõpilasuuringu EUROSTUDENT VII rahvusvaheliselt võrreldavate tulemuste valmimine ja tulemuste esitus.

Peamised õigusaktid ja dokumendid

Strateegiad, seadused ja määrused	Ministeeriumi dokumendid	EL/ Euroopa Nõukogu
* Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ * Eesti elukestva õppe strateegia 2020 * Kõrghariduseadus * Tartu Ülikooli seadus * Tallinna Tehnikaülikooli seadus * Tallinna Ülikooli seadus * Eesti Maaülikooli seadus * Eesti Kunstiakadeemia seadus * Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia seadus * Teadus- ja arendustegevuse korralduse seadus * Õppetootuste ja õppelaenu seadus * Kõrgharidusstandard * Üliõpilaste stipendiumite liigid, suurus ja määramise üldtingimused	* Kõrgharidusprogramm * Tööturu ja õppe tihedama seostamise programm * Programm Pädevad ja motiveeritud õpetajad ning haridusasutuste juhid	* Strateegiline raamistik Haridus ja koolitus (HK) 2020 * Strateegia Euroopa 2020 (<i>majanduskasvu ja tööhõive tegevuskava</i>) * Euroopa poolaasta (<i>EL riikide majanduspoliitika koordineerimise raamistik</i>) * Komisjoni teatis ELi uue kõrghariduse tegevuskava kohta; * Komisjoni teatis Euroopa uus oskuste tegevuskava; * Bologna protsess ja Euroopa kõrgharidusruum * Lissaboni kvalifikatsioonide tunnustamise konventsioon

Peamised rollid ja koostöö

HTM

Tagab kõrghariduspoliitika põhimõtete ning eesmärkide kavandamise ja rakendamise, arendab õigusruumi, kavandab ressursse, rakenduskõrgkoolide toimimise tagamine ja nõustamine, valdkonna kvaliteedi kindlustamine

SA ARCHIMEDES*

Eesti ENIC/NARIC keskus (akadeemilise tunnustamise agentuur); Kõrg- ja Kutsehariduse Kvaliteediagentuur EKKA; haridusprogrammide elluviimine (Erasmus+, Dora Pluss); õpirände toetamine; stipendiumiprogrammid; töukefondide rakendusüksus teaduse ja kõrghariduse valdkonnas

SOM

Tööhõive ja tööturupoliitika edendamine; tervishoiu spetsialistide koolituskomisjon

MKM

Stipendiumid (nutikas spetsialiseerumine), IT hariduse edendamine; kodanike digitaalse kirjaoskuse arendamine, e-teenuste arendamise raamistiku loomine

SA INNOVE*

Töukefondide rakendusüksus; EL vahendite vahendamine hariduse ja tööturu valdkonnas

SA HITSA*

IKT hariduse edendamine; koolides digikultuuri loomise seiramine ning vajalike toetustmeetmete ellukutsumine; õpetajate ja koolijuhtide digipädevuste arendamise täienduskoolitused; uuenduslike pilootprogrammide elluviimine; hariduse e-teenuste arendamine

SIM

Uussisserändajate kohanemis-programmis üliõpilaste, teadlaste ja välisõppejõududele keeleõppe ja kultuuritoe pakumine

PEAMISED ESINDUSÜHINGUD Eesti Üliõpilaskondade Liit

VALDKONDLIKUD KOOSTÖÖKOGUD

Rektorite Nõukogu, Rakenduskõrgkoolide Rektorite Nõukogu

Kõrgharidust pakkuvate kõrgkoolide arv

*Haridus- ja Noorteamet luuakse 2020. a SA Innove, SA Archimedese, Hariduse Infotehnoloogia Sihtasutuse ning Eesti Noorsootöö Keskuste teenuste põhjal. Eraldiseisvalt jätkab SA Archimedees tegutsev Erasmus+ programm.

Regulaarsed uuringud ja seire

- **EUROSTUDENT**- üleeuroopaline üliõpilaste uuring kõrghariduse sotsiaalse mõõtme kohta (üliõpilaste sotsiaalmajanduslik olukord, eluolu ja mobiilsus)
- **Vilistlasuuringud** (3 a tagant)
- **APIKS Eesti uuring „Akadeemilised töötajad teadmusühiskonnas“**- õppejõudude ja akadeemilise personali rahuolu uuring (osa rahvusvahelisest uuringust)
- **Uuring edukus tööturul (HTM)**